

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
אריאל קלנר
דן אילוז
אושר שקלים
קטי קטרין שטרית
משה סעדה
ניסים ואטורי

3631/25/פ

הצעת חוק חתימה אלקטרונית (תיקון – הגבלת הנפקת תעודות אלקטרוניות מאושרות בידי המדינה), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 21א בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א–2001¹, בסעיף 21א(א), במקום "לפי חוק זה, בכל אחד מאלה" יבוא "בלבד, לפי חוק זה ובמקרים אלה בלבד".

דברי הסבר

עוד מחקיקתו של חוק חתימה אלקטרונית, התשס"א–2001 (להלן – החוק) וכן לאורך תיקוניו, הרצינול שעומד בבסיסו הוא כי הסמכות להנפיק חתימות אלקטרוניות שמורה ככלל לחברות בשוק הפרטי. רצינול זה עולה במפורש מהצהרותיו של משרד האוצר במהלך הדיונים בחוק בוועדת חוק, חוקה ומשפט של הכנסת. עם הזמן, תיקון מספר 2 ו-3 לחוק קבעו כי המדינה רשאית להנפיק תעודה אלקטרונית מאושרת אך ורק על גבי מסמך זיהוי שהוא תעודת זהות או מסמך נסיעה, וכן עבור עובד מדינה לצורך ביצוע עבודתו. לפיכך, המדינה ורשויותיה לא רשאיות להנפיק תעודה אלקטרונית מסוג אחר ועל גבי אמצעי אחר זולת מסמך זיהוי או מסמך של עובד מדינה, למעט במקרים חריגים של ליקויים או הפסקת הפעילות של גורם מאשר כמפורט בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) בסעיף 21א לחוק.

בשנים האחרונות, התקבלו החלטות שניסו לעקוף את כוונת המחוקק ואת ההוראות המפורשות בחוק כפי שעולה מהחלטת ממשלה בשם "תכנית להאצת השירותים הדיגיטליים לציבור ולקידום הלמידה הדיגיטלית" (החלטה מספר 260 מיום 26.07.2020) וכן מהחלטת ממשלה בשם "הרחבה והסדרה של השירותים הדיגיטליים לתושב ולעסק" (החלטה מספר 1366 מיום 10.04.2022). כך למשל, הניסיון לאפשר למדינה לספק לעסקים שירותי חתימה אלקטרונית בתשלום, שטרם צלח ויצא לפועל,

¹ ס"ח התשס"א, עמ' 210.

עומד בניגוד מפורש לחוק וצפוי להוביל לפגיעה בחברות הפרטיות שקיבלו רישיון מהמדינה להנפיק תעודות אלקטרוניות מאושרות, ומכוחו הן מספקות את שרותיהן בהצלחה כבר כ-20 שנה. כניסת המדינה לתחום הנפקת תעודות אלקטרוניות מאושרות במסגרת השוק העסקי תחסל בפועל את השרות שחברות הפרטיות מספקות, שכן היא תוביל לפגיעה ולצמצום התחרות בשוק. יתרה מכך, מדובר בהלאמה דה פקטו של התחום שהיא אינה מוצדקת בהתחשב בכך שהלאמות בישראל נעשו במקרים קיצוניים בלבד, כגון הלאמת הבנקים לאחר מפולת המניות הבנקאיות באוקטובר 1983. כמו כן, שינוי זה אינו עומד בהלימה למגמות ולהתפתחויות הגלובליות בתחום וכן לא מתאים להתפתחויות הכלכליות בישראל שבמסגרתן שירותים ממשלתיים עוברים לשוק הפרטי ולא בכיוון הפוך.

בנוסף, אחד מהיתרונות של חתימה ותעודה אלקטרונית שמנפיק גורם מאשר פרטי הוא הביטוח מפני תביעות במקרה של כשל שמסופק ללקוח העסקי שמבקש את התעודה. אולם, ככל ששירות זה יסופק על ידי המדינה, נשאלת השאלה האם הלקוח העסקי יוכל להפעיל ביטוח דומה במקרה של כשל. הלקוח עלול להיזקק עם הזמן וללא יכולת לתבוע מהמדינה פיצויים.

לאור האמור לעיל, יש לתקן את החוק ולהבהיר כי המדינה מוסמכת להנפיק תעודה אלקטרונית מאושרת רק במקרה של מסמך זיהוי או עבור עובד מדינה כמפורט בפסקאות (1) ו-(2) בסעיף 21א(א) לחוק. הבהרה זו נדרשת כדי להגשים את כוונת המחוקק בחקיקת החוק וכן בעת התיקונים האחרונים לו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ד בתמוז התשפ"ג (03.07.2023)